

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

Мақала туралы мәлімет

Конференция атауы	«Жастар және ғылым: бүгін мен болашағы» жас ғалымдардың халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдар жинағы
Сборник	«Молодежь и наука: настоящее и будущее». Сборник материалов Международной научно-практической конференции молодых ученых
Conference	The collection of materials from the International Scientific and Practical Conference of Young Scientists «Youth and Science: Present and Future»
Өткізілген күні	7 сәуір 2025, Атырау
ISBN	978-601-262-587-5
Жинақтағы жариялану №	049
Жинақтағы беттері	225-229
ӘОЖ/УДК/UDC	УДК 330.34
Секция	Секция IV. I Жұмысшы кәсіптері-экономикалық өсу мен дамудың драйверлері // Рабочие профессии - драйверы экономического роста и развития
Автор(лар)	Нургалиева Анастасия Жаннатовна
Мәртебесі	Студент
Ғылыми жетекші	Ғылыми жетекшісі, магистр, сеньор-лектор- Масалимова А.К.
Мақала атауы	ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУДІҢ НЕГІЗГІ ДРАЙВЕРЛЕРІ

Ескерту: бұл бет сайтқа орналастыру және мақала PDF-ін сәйкестендіру үшін қосылды. Төменде жинақтағы мақаланың түпнұсқа беттері берілген.

ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУДІҢ НЕГІЗГІ ДРАЙВЕРЛЕРІ**Нурғалиева Анастасия Жаннатовна**nastyanurgaliyeva@gmail.com

«Экономика» білім бағдарламасының 2 курс студенті

Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті, Атырау қаласы, Қазақстан Республикасы
Ғылыми жетекшісі, магистр, сеньор-лектор- Масалимова А.К.

Экономикалық өсу драйвері дегеніміз не деген сұрақтың жауабы көрінгендей қарапайым емес. Өйткені экономика-бұл өзара байланысты күрделі жүйе. Экономикалық өсудің негізгі драйверлерінің бірі-инновация. Адамдар жаңа идеяларды ойлап тауып, жаңа өнімдер мен қызметтерді жасағанда ғана олар экономиканы ынталандырады. Инновация технологиялық және әлеуметтік болуы мүмкін. Мысалы, энергетика саласында жаңа технологияларды әзірлеу өндіріс шығындарын төмендетіп, компаниялардың бәсекеге қабілеттілігін жақсарта алады. Ал әлеуметтік нормалар мен құндылықтарды өзгерту жаңа нарықтар мен тауарлар мен қызметтерге сұранысты тудыруы мүмкін. Экономикалық өсудің тағы бір драйвері-білім беру. Адамдар жоғары сапалы білім алған кезде, олар білікті және күрделі тапсырмаларды орындауға қабілетті болады. Бұл еңбек өнімділігін арттыруға және жаңа жұмыс орындарын құруға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, білім инновацияға ықпал етеді, өйткені білімді адамдар көбінесе жаңа идеялар мен шешімдермен келеді. Экономикалық өсудің тағы бір маңызды драйвері-капиталға қол жеткізу. Жеткілікті қаржыландырусыз компаниялар жаңа жобаларға инвестиция сала алмайды және дами алмайды. Сондықтан дамыған қаржы секторының болуы және несиеге қол жеткізу экономикалық өсу үшін өте маңызды. Әрине, бұл экономикалық өсудің барлық драйверлері емес, бірақ олар ең маңыздыларының бірі. Экономиканың өркендеуі үшін инновацияны, білім беруді дамыту және капиталға қол жетімділікті қамтамасыз ету қажет. Экономикалық өсудің драйвері-бұл өндірісті ұлғайтуға, жұмыс орындарын құруға және халықтың өмір сүру деңгейін жақсартуға ықпал ететін факторлар немесе айнымалылар. Олар технологиялық прогресті, инвестицияларды, халықтың білім деңгейі мен біліктілігін, қаржылық ресурстарға қол жетімділікті, саяси тұрақтылықты, инфрақұрылымды және т.б. қамтуы мүмкін. Экономикалық өсу драйверлері елге, аймаққа немесе салаға байланысты өзгеруі мүмкін. Мысалы, дамушы елдер үшін драйверлер инфрақұрылым мен білімге инвестиция салуы мүмкін, ал дамыған елдер үшін технологиялық прогресс пен инновация болуы мүмкін. Технология және биотехнология сияқты салаларда жаңа өнімдер мен технологияларды зерттеу және дамыту драйвер бола алады. Экономикалық өсу драйверлерін түсіну үкіметтер мен бизнеске экономикалық өсу мен дамуды ынталандыру үшін қандай шаралар қабылдау керектігін және инвестициялар мен ресурстарды қай жерде жақсы бөлу керектігін анықтауға көмектеседі.

Экономикалық өсу драйверлері контекстке байланысты әр түрлі болуы мүмкін. Олар мыналарды қамтуы мүмкін:

1. Технологиялық прогресс: жаңа технологиялардың дамуы және оларды өндірістік процестерде қолдануы еңбек өнімділігі мен ресурстарды пайдалану тиімділігін едәуір арттыра алады. Мысалы, өндіріс процестеріне автоматтандыруды енгізу өндірісті жеделдетіп, шығындарды төмендетуі мүмкін.

2. Инвестициялар: өндіріс орындарына, инфрақұрылымға және білімге салынған инвестициялар еңбек өнімділігін арттыруға және өндіріс мүмкіндіктерін кеңейтуге көмектеседі. Сондай-ақ, инвестициялар шетелдік инвесторларды тартып, экспорт деңгейін арттыра алады.

3. Халықтың білім деңгейі мен біліктілігі: халықтың білімі мен біліктілігінің жоғары деңгейі еңбек өнімділігін арттырып, экономиканың әртүрлі секторлары үшін неғұрлым білікті кадрларды қамтамасыз ете алады.

4. Қаржылық ресурстарға қол жеткізу: қаржылық ресурстарға қол жеткізу бизнеске өндірісті кеңейту және дамуға инвестициялау үшін қажетті қаражатты алуға көмектеседі.

5. Саяси тұрақтылық: саяси тұрақтылық экономиканың дамуына ықпал ететін бизнес-ортаға болжамдылық пен сенімділікті қамтамасыз ете алады.

6. Инфрақұрылым: дамыған инфрақұрылымның болуы (жолдар, көпірлер, порттар, әуежайлар және т.б.) тауарлар мен қызметтерді тиімді тасымалдауды қамтамасыз ете алады, бұл өндіріс шығындарын азайтады және нарықтардың қолжетімділігін жақсартады.

7. Халықтың жоғары деңгейі нарықтың өсуіне және тауарлар мен қызметтерге сұраныстың артуына ықпал етуі мүмкін, бұл өндіріс пен экономиканың өсуіне ықпал етуі мүмкін.

8. Зерттеулер мен әзірлемелер: ғылыми зерттеулер мен жаңа өнімдер мен технологияларды дамытуға инвестициялау компанияларға бәсекеге қабілетті болуға және дамуға көмектеседі.

Осы және басқа факторлар экономикалық өсудің драйверлері болуы мүмкін, бірақ олардың маңыздылығы экономиканың нақты жағдайларына және оның өсу әлеуетіне байланысты болуы мүмкін. Мысалы: инфрақұрылым мен қаржылық ресурстарға қол жетімділік проблемаларына тап болған дамушы елдер үшін бұл салаларға инвестициялар экономикалық өсудің негізгі драйверлері болуы мүмкін. Инфрақұрылымы жақсы дамыған дамыған елдерде драйверлер жаңа технологияларды дамытуға, ғылыми зерттеулерге инвестициялауға және білікті кадрларды дамытуға шоғырлана алады. Кейбір экономикалық теориялар экономикалық өсу драйверлерін түсіндіруді ұсынады. Мысалы: өсудің эндогендік теориясы адами капитал мен технологиялық прогресс экономикалық өсудің негізгі драйверлері болып табылады деп болжайды, ал құрылымдық трансформация теориясы өсуді ынталандыру үшін экономикадағы құрылымдық өзгерістердің қажеттілігін көрсетеді. Тұтастай алғанда экономикалық өсудің драйверлері-бұл экономиканың өнімділігі мен бәсекеге қабілеттілігіне әсер ететін факторлардың кешенді жиынтығы. Бұл драйверлерді түсіну үкіметтер мен бизнес қауымдастығына экономикалық өсуді ынталандыру және халықтың әл-ауқатын арттыру үшін шешімдер қабылдауға және стратегияларды қалыптастыруға көмектеседі. Экономикалық өсудің қозғаушы күштері бұл өнімділікті арттыруға және экономиканың өсуіне ықпал ететін факторлар немесе факторлар жиынтығы. Бұл факторлар технологиялық инновациялардан, инвестициялардың ұлғаюынан және өнімділіктің өсуінен болуы мүмкін. Экономикалық өсу драйверлері экономиканың дамуы мен халықтың әл-ауқатында маңызды рөл атқарады. Олар кірісті арттыруға, өмір сүру деңгейін жақсартуға және жұмыс орындарын құруға ықпал етеді. Тұтастай алғанда, экономикалық өсудің драйверлері елдің болашақ экономикалық дамуын анықтайтын маңызды факторлар болып табылады. Экономикалық өсудің драйвері ретінде әрекет ететін салалардың бірі-ақпараттық технологиялар. Қазіргі қоғам экономикада барған сайын маңызды рөл атқаратын технологияларға тәуелді бола бастады. Ақпараттық технологиялар еңбек өнімділігін арттыруға, өнімдер мен қызметтердің сапасын жақсартуға және өндіріс шығындарын азайтуға мүмкіндік береді. Экономикалық өсудің қозғаушы күші ретінде әрекет ететін тағы бір сала-денсаулық сақтау. Халық саны өсіп, өмір сапасы жақсарған сайын адамдар сау және ұзақ өмір сүреді. Бұл медициналық қызметтерге, фармацевтикалық препараттарға және медициналық жабдықтарға сұраныстың артуына әкелді. Денсаулық сақтау жаңа жұмыс орындарын құратын және экономикаға айтарлықтай үлес қосатын ең жылдам дамып келе жатқан салалардың бірі. Энергетика өнеркәсібі де экономикалық өсудің маңызды факторы болып табылады. Қазіргі қоғам энергиясыз өмір сүре алмайды және энергияны тұтыну үнемі өсіп келеді. Энергетика өнеркәсібі жұмыс орындарын ашады және экономикаға айтарлықтай үлес қосады. Сонымен қатар, жаңартылатын энергия көздерінің дамуы маңызды бола түсуде, өйткені олар біздің мұнай мен газға тәуелділігімізді төмендетеді және қоршаған ортаға әсерін азайтады. Тұтастай алғанда, экономикалық өсудің қозғаушы күштері елдің болашақ экономикалық дамуын анықтайтын маңызды факторлар болып табылады. Олардың табиғаты әртүрлі, бірақ барлығы өнімділікті арттыруға және халықтың өмір сүру сапасын жақсартуға бағытталған. Қазіргі

уақытта экономикалық өсудің негізгі факторлары ақпараттық технологияларды, денсаулық сақтау мен энергетиканы дамыту болып табылады.

Экономикалық өсу кез-келген елдің дамуының маңызды аспектісі болып табылады және әртүрлі факторларға байланысты. Экономикалық өсудің негізгі үш қозғаушы күші-инвестициялар, сауда және мемлекеттік саясат. Осы факторлардың әрқайсысы экономикалық өсу мен дамуға ықпал етуде шешуші рөл атқарады. Инвестициялар экономикалық өсудің маңызды факторы болып табылады және әртүрлі формада болуы мүмкін. Біріншіден, инфрақұрылым, машиналар мен жабдықтар сияқты физикалық капиталға инвестициялау өнімділік пен тиімділікті арттырып, экономикалық өсуді тездетеді. Мысалы: жаңа жолдар, көпірлер мен порттар салу тауарлар мен қызметтердің қозғалысын жеңілдетеді, көлік шығындарын азайтады және сауданың дамуына ықпал етеді. Екіншіден білім беру және оқыту сияқты адами капиталға салынған инвестициялар өнімділік пен инновацияға әкелетін білікті жұмыс күшінің дамуына ықпал етуі мүмкін. Мысалы: білім беру және оқыту бағдарламаларын ұсыну жұмысшыларды жаңа технологиялар мен салаларға бейімделу үшін қажетті дағдылармен жабдықтауы мүмкін. Сауда - экономикалық өсудің тағы бір негізгі қозғаушысы. Әр түрлі елдер арасындағы тауарлар мен қызметтермен алмасу мамандануды арттыруға, өнімділікті арттыруға және кірісті арттыруға мүмкіндік береді. Ашық нарықтар мен елдер арасындағы еркін сауда келісімдері әлемдік сауданың кеңеюіне және көптеген елдердің экономикасының өсуіне ықпал етті. Сонымен Мемлекеттік саясат экономикалық өсуді ынталандыруда да маңызды рөл атқарады. Үкімет салық саясаты, инвестициялық ынталандыру және ережелер арқылы экономикалық дамуға ықпал ете алады. Салықтарды азайту және жеңілдіктер бизнесті инвестициялауға және жұмыс орындарын құруға итермелеуі мүмкін, ал реттеу кәсіпорындардың адал бәсекелестікке және тұтынушылардың мүдделері үшін жұмыс істеуіне кепілдік бере алады. Инфрақұрылым мен білімге мемлекеттік шығындар экономикалық өсуді жеделдетуге ықпал етуі мүмкін.

Даму драйверлері-көп деңгейлі байланыстар мен кооперациялар арқылы барлық секторларда экономикалық тұрақтылықтың негізін құрайтын экономика өсуінің катализаторлары. Экономикалық өсу факторларын екі санатқа бөлуге болады, атап айтқанда макроэкономикалық және микроэкономикалық факторлар. Макроэкономикалық факторлар пайыздық мөлшерлеме, ЖІӨ, инфляция деңгейі және валюта бағамы сияқты факторлар болып табылады. Бұл факторлар экономиканың жалпы тиімділігіне әсер етеді және экономикалық ландшафттың ауытқуын тудырады. Екінші жағынан, микроэкономикалық факторлар экономикадағы белгілі бір сектордың немесе саланың көрсеткіштеріне әсер ететін факторлар болып табылады. Оларға тұтыну шығындары, технологиялық жетістіктер және сауда келісімдері сияқты факторлар жатады. Макро және микроэкономикалық факторлар экономикалық өсуді ынталандыруда маңызды рөл атқарады. Мысалы: пайыздық мөлшерлемені төмендету тұтынушылық шығындарды ынталандыруға көмектеседі, нәтижесінде өндіріс артады. Екінші жағынан технологиялық жетістіктер белгілі бір секторда жұмыс істейтін компаниялардың өнімділігін арттырып, олардың кірістерін арттыруы мүмкін. Сонымен қатар елдер арасындағы еркін сауда келісімдері жаһандық инвестициялардың өсуіне әкелуі мүмкін бұл экономикалық өсуге де ықпал етеді. Осы факторлардан басқа, тікелей шетелдік инвестициялар экономикалық өсудің негізгі қозғаушысы бола алады. Басқа елдерден капитал мен технологияны енгізу арқылы ТШИ кәсіпорындардың инфрақұрылымы мен өнімділігін жақсартуға көмектеседі, бұл өндірістің ұлғаюына және жұмыс орындарының көбеюіне әкеледі. Мемлекеттік инфрақұрылымдық инвестициялар экономикалық өсудің қуатты қозғалтқышы бола алады. Жолдарға, көпірлерге, телекоммуникацияларға және инфрақұрылымның басқа түрлеріне инвестиция салу арқылы үкіметтер бизнестің өркендеуі үшін қажетті жағдайлар жасайды. Бұл инвестициялар өнімділіктің жоғарылауына әкелуі мүмкін, бұл өз кезегінде экономикалық өсуге әкеледі. Сонымен қатар ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға мемлекеттік инвестициялар одан әрі экономикалық өсуге ықпал ететін технологиялық жетістіктерге әкелуі мүмкін. Экономикалық өсу драйверлері экономиканы көтерудің катализаторы ретінде қызмет етеді, көптеген деңгейлік

байланыстар мен кооперациялар арқылы кез-келген секторда оның тұрақтылығына негіз жасайды. Ұзақ прогресс үшін бес маңызды қозғалмалы тетік бөлінеді: құрылымдық-олар сыртқы капиталды тартады, мемлекет шегінде тауарларға сұранысты арттырады, инфрақұрылымды, көлік жүйесін жақсартады; салалар арасында - жан-жақты өндірістік бағыттардың өзара іс-қимылын, салааралық ынтымақтастықты арттырады, бәсекеге қабілеттілікті, шикізаттық емес тауар экспортын арттыру үшін шағын және орта бизнестің маңыздылығын күшейтеді; ішінде салалар-белгілі бір өндірістік бағыттарға (ауыл шаруашылығы, медицина, энергетика) әсер етеді; ресурстарды қолдану-технологиялық және инновациялық өндірістік өзгерістердің көмегімен постиндустриалды қоғам қағидаттарын іске асыру, өмір сүру деңгейін, бәсекелестікті, ақыл-ой еңбегін арттырады, ғылымға, білім беру саласына қолдау көрсетеді; әлеуметтік — саяси қайта құрулар-олар экономикадағы мемлекеттік рөлді өзгертуге (сыбайлас жемқорлыққа қарсы, аумақтық жетілдіру, сенімді арттыру) бағытталады. Экономикада оның өсуі мен одан әрі тұрақтылығын анықтайтын әртүрлі факторлар бар. Бұл факторларды қозғаушы күштер немесе драйверлер ретінде анықтауға болады. Әрбір негізгі экономикалық драйвер бірегей, бірақ олардың біреуінің бірегейлігі барлық басқа драйверлерге байланысты. Екіншісінің жұмысына әсер етпестен ешқайсысын өзгерту мүмкін емес. Қазіргі экономикалық жағдайда технология елдердің, аймақтардың және қалалардың экономикалық өсуінің негізгі драйвері болып табылады.

Технологиялық прогресс экономикалық өркендеу тәуелді болатын тауарлар мен қызметтердің саны мен сапасы бойынша көбірек өндіруге мүмкіндік береді. Алайда технологияны жасау, енгізу және өндірісте қолдану механизмдері күрделі. Олардың егжей-тегжейлі талдауы саясаттың көптеген салаларына, соның ішінде ғылымға, ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстарға, өнеркәсіптік саясатқа және ұлттық және аймақтық даму саясатына маңызды әсер етуі мүмкін жаңа тұжырымдар жасауға мүмкіндік береді. Шын мәнінде технология тұжырымдамасының өзі сондай-ақ оны дамыту үшін қажетті жеке және әлеуметтік мүмкіндіктер енді әлдеқайда егжей-тегжейлі деңгейде зерттелуі мүмкін, бұл әлеуетті үлеске әкеледі. Даму процесінің және экономикалық өсудің басқа драйверлерінің бөлігі болып табылатын білім беру, ғылыми-зерттеу және тәжірибелік-конструкторлық жұмыстар, инновациялар мен экономикалық қызмет арасында байланыстар бар екені анық. Инновациялық технологиялардан басқа, өнімділікті арттыру және кіріс ресурстарының көлемін арттыру маңызды драйверлер болып табылады. Мұның бәрі инвестициялар есебінен жүзеге асырылады: инфрақұрылымға, адами капиталға, білімге және жабдыққа. Бұл жағдайда өсу инвестицияның жоғары қарқынына байланысты. Осы уақытқа дейін бүкіл әлемде өсудің қарапайым түсіндірмесі бар сияқты. Егер кедей ел бай болғысы келсе, онда оның азаматтары мен коммерциялық құрылымдары көбірек инвестиция салуы керек. Егер жеке сектор мұны істей алмаса, онда үкімет араласуға және қажетті инвестицияларды ынталандыруға немесе тікелей басқаруға құқылы. Бұл кемпірқосақ сценарийінің барлық елдер үшін орындалмауының кем дегенде үш себебі бар. Біріншісі механикалық: бүгінгі таңда инвестиция жеке тұлғалардың үнемдеуге дайын болуы керек, яғни тұтынуды азайту керек дегенді білдіреді. Бірақ тұтынуды азайту көптеген адамдар үшін тартымсыз немесе олар ең төменгі күнкөріс деңгейіне жақын болғандықтан. Жақсы сценарийдің орындалмауының екінші себебі-үкіметтер жеке сектордың рөлін ауыстыруға тырысатын жағдайлардың көпшілігінде. Алайда көбінесе олар қаражатты дұрыс бағыттамайды. Үкіметтер шынымен де рөл атқаруы керек, бірақ бұл жеке сектор ойнайтын орталық рөлге қосымша. Бұл инвестициялардың кедей елдерде драйвер ретінде жиі іске асырылмайтынын түсінудің үшінші және маңызды себебіне әкеледі. Жауап осы инвестициялардың болжамды кірістілігімен және олардың инвестициялау қаупімен байланысты. Бұл себеп елдің институционалдық және нормативтік ортасына байланысты. Кірістілік пен тәуекел, сайып келгенде, институттар атауымен біріктірілген басқа типтегі драйвердің ұзақ тізімімен анықталады. Олар: мемлекетке қатысты кез-келген экономикалық жаңалық, мейлі ол жұмыссыздық туралы жаңалықтар болсын, жаңа тұрғын үй сатып алу туралы жаңалықтар, тұтынушылық сұраныстың артуы туралы жаңалықтар, мұнай қоры туралы жаңалықтар болсын, экономикалық өсудің драйвері бола алады. Яғни,

пандемиядан шыққан кезде біз Америкада тағы да үлкен фирмалар адамдарды үйде болғаны үшін төлемей жұмысқа қайтара бастағанын көреміз. Ал заңнама бойынша оларды қысқарту мүмкін болмады. Жаңа жобаларды іске қосыңыз, жаңа тапсырыстар алыңыз. Бұл жағдайда Американың экономикалық саласында өсу драйверлерінің бірі пайда болды деп айта аламыз. Егер халықаралық рейстердің ашылып жатқанын көрсек, Ресейден Италияға әуе қатынасы ақыры басталды делік. Демек басқа елдерде қонақ үйлер де ашылады. Курорттық бизнес саласында, авиатасымалдаушылар саласында пандемиядан кейін қалпына келе бастады деп айтуға болады бұл экономикалық өсудің драйвері болады. Шын мәнінде экономикалық өсу бұл тұтынушы мен кез-келген қызметтердің өкілі арасында тауар-ақша айырбастау болған кезде. Сондай-ақ пандемияға дейінгі сияқты кәсіпорындар жұмыс істей береді жаңа нәрсе шығарады, жеткізу туралы келісімшарттар жасайды, яғни өмір әдеттегі бағытқа оралады. Егер ертең екінші толқын болады делік, мейрамханалар, кафелер, ойын-сауық орындары қайтадан жабылуы керек болса, онда бұл жағдайда қазіргі уақытта бұл салада өмір сүретін ештеңе жоқ және экономикалық өсу драйверлері жоқ деп айтамыз. Экономикалық өсудің негізгі драйверлері ауыл шаруашылығы, отын өнеркәсібі, банктер, білім беру саласы болып табылады. Білім қазір онлайн режимінде енгізіліп жатқанымен, бұл жағдайда мұғалімдер әдеттегі жұмыс сияқты бір жарым-екі ставкада жұмыс істей алмайды. Мұндай шаралар тек ұстап тұрады, бірақ ешқандай жағдайда толық экономикалық дамуды қамтамасыз етпейді.

Экономикалық өсудің драйвері-бұл жалпы экономиканың дамуына серпін беретін катализатордың бір түрі. Жасыратыны жоқ, экономикада бәрі бір-бірімен байланысты, сондықтан экономиканың бір секторының немесе қоғамның белгілі бір саласының белсенді дамуы бүкіл жүйеге әсер етуі мүмкін деп болжау қисынды болады. Бейнелі ойлауды қосайық. Экономика бір-бірімен байланысты тісті доңғалақтардың жиынтығы деп елестетіп көріңіз, мұнда бәрі бар: * ауыл шаруашылығы; * отын өнеркәсібі; • өнеркәсіп; * банк секторы; * білім; * IT секторы; * медицина және басқалар.

Экономикалық өсу драйвері (driver of economic) - бұл мемлекет экономикасының дамуына және күшті кеңеюіне әкелетін ынталандыру. Қазіргі уақытта біз коммерциялық құқық әлемінде өмір сүріп жатырмыз. Біздің айналамызда болып жатқан барлық оқиғалар тек қаржылық құрамдас бөлікке ие. Адам не істесе де, ол бәрін қолма-қол ақшамен өлшейді. Сондықтан экономикалық өсудің драйвері тек капитал болып табылады. Ешқандай саяси оқиғалар, зияткерлік жаңалықтар, инновациялар маңызды емес.

ҚОЛДАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Романович Л., Севостьянов В. Инновациялық қызмет және жоғары білімнің технологиялар трансферті // Қолданбалы инженерия ғылымы журналы. 2014. В. 12. No 4. 273-б.
2. Рамазанова Н.В. Экономиканың жаһандану жағдайындағы шағын бизнестің рөлі // Ресей мемлекеттік педагогикалық университетінің еңбектері. А.И. Герцен. 2008. № 1. 428–431 беттер.
3. Есентүгелов. А. Қазақстан экономикасындағы бәсекелестік артықшылықтарды және протекционизмді қалыптастыру мәселелері // Бәсекеге қабілеттілік: теория, әдістеме, практика. – Алматы, 2008. – 155-б.
4. «Инновациялық қызметті мемлекеттік қолдау туралы» Қазақстан Республикасының 2006 жылғы 23 наурыздағы N 135 Заңы
5. Күзенбаева А. Индустриялық-инновациялық дамудың мемлекеттік бағдарламасы қарқын алууда. . Business & Power, 5 қыркүйек 2009 жыл. news.nur.kz/132268.html.